

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему

КОМПОЗИЦІЯ «НЕЗНИЩЕННІ».

*Текст містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело*

Виконав: Бехтер Богдан Юрійович, студент 4
курсу, групи 40 ом
спеціальності 023 Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Керівник: Шалварова К.С., Ст. викладач
кафедри образотворчого мистецтва
Українського державного
університету імені
Михайла Драгоманова

Рецензент: Сова О.С., кандидат педагогічних
наук, доцент кафедри
образотворчого мистецтва
Українського державного
університету імені
Михайла Драгоманова

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Педагогічний факультет

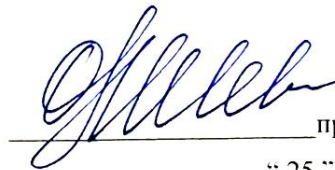
Кафедра образотворчого мистецтва

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

Напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 Образотворче мистецтва, декоративне мистецтво, реставрація

ЗАТВЕРДЖУЮ

 Завідувач кафедри
професор Шевнюк О.Л.

“ 25 ” вересня 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ СТУДЕНТУ

Бехтер Богдан Юрійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Композиція «Незнищенні»
керівник роботи (проекту) Шалварова К.С., Ст. викладач кафедри образотворчого мистецтва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом від “ 25 ” вересня 2024 року № 3
2. Строк подання студентом роботи (проекту) 15 травня 2025 року
3. Вихідні дані до роботи (проекту) створити авторську композицію “Незнищенні” У техніці цифрового живопису з використанням графічних редакторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити проблему трагедії та сили української нації через мистецький образ, що поєднує історичний досвід та сучасність
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Графічний редактор (Clip Studio Paint), друк на матовому папері 1065 x 700 мм.

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Шалварова К.С.	<i>[підпис]</i>	<i>[підпис]</i>
2	сі. викл. каф. ОМ	<i>[підпис]</i>	<i>[підпис]</i>

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з п	Назва етапів дипломної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Затвердження теми дипломного проекту	2024 вересень	вик. <i>[підпис]</i>
2.	Збір теоретичного, практичного та творчого матеріалу до дипломного проекту	листопад-грудень 2024	вик. <i>[підпис]</i>
3.	Затвердження ескізів дипломного проекту	грудень 2024	вик. <i>[підпис]</i>
4.	Творча робота над дипломним проектом	2025 січень-квітень	вик. <i>[підпис]</i>
5.	Підготовка презентації дипломного проекту	травень 2025	вик. <i>[підпис]</i>
6.	Попередній захист проекту	травень 2025	вик. <i>[підпис]</i>

7. Дата видачі завдання 25 вересня 2024 р.

Студент

[підпис]
(підпис)Бехтер Б.Ю.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту)

[підпис]
(підпис)сі. викл. Шалварова К.С.
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломної роботи (проекту) і контролю за ходом роботи з боку кафедри і директора інституту (декана факультету).
2. Розробляється керівником дипломної роботи (проекту). Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки

УРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Направляється студент Бехтер Б.Ю.
(прізвище та ініціали)

до захисту дипломної роботи (проекту)

за напрямом підготовки **02 Культура і мистецтво**

спеціальністю **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**

на тему: Композиція „Механізмів“
(назва теми)

Дипломний проект і рецензія додаються.

Декан Факультету Олефіренко Т.О. проф.Олефіренко Т.О.
(підпис)

Довідка про успішність

Бехтер Б.Ю.
(прізвище та ініціали студента)

за період навчання на педагогічному факультеті з 20 21 року до 20 25

року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки,

спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно 52,8 %, добре 44,4 %, задовільно 2,8 %;

шкалою ECTS: A 52,8 %; B 13,2 %; C 30,6 %; D 2,8 %; E 0 %.

Секретар факультету

Олефіренко Т.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи (проекту)Студент (ка) Бехтер Богдан Юрійович

системно і послідовно працював над дослідженнями теми дипломного проекту та виконанням творчої частини. Аналізуючи експериментальне і комп'ютерне рішення знайшов найоптимальніше і найкраще рішення. В процесі роботи показав себе висококваліфікованим спеціалістом, здатним приймати вправні рішення. Бакалаврська робота допускається до захисту, студент заслуговує присвоєння ОКР „бакалавр“.

Керівник роботи (проекту) _____

(підпис)

“ 6 ” червня 20 25 року

Висновок кафедри про дипломну роботу (проект)

Дипломний проект розглянуто.

Студент Бехтер Б.Ю.

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даного проекту в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва _____

професор О.Л.Шевнюк

Примітки:

1. Зазначаються дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника дипломної роботи (проекту) та висновок кафедри про дипломну роботу (проект).
2. Формат бланка А5 (148×210 мм), 2 сторінки.

ВІДГУК НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Бехтера Богдана Юрійовича

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ОКР Бакалавр

Тема дипломної роботи **КОМПОЗИЦІЯ «НЕЗНИЩЕННІ».**

Матеріали комп'ютерна графіка, друк на полотні

1. Актуальність теми

Тема сучасної війни росії проти України є продовженням численних репресій проти українців та знищення носіїв української культури советською владою протягом десятиліть її правління. Звернення студента до теми «Розстріляного відродження», що боєм відгукується в наших серцях, видається сьогодні актуальним і важливим.

2. Позитивні якості роботи

Студент Бехтер Богдан, пропонує глядачеві символічну композицію, що через художні образи, вводить глядача у світ, де процвітає страх та ненависть до всього українського, де панує насильство і руйнація елементів національної спадщини, де летять ракети на мирні міста. Цей жах візуалізовано у вигляді ахроматичних колажів, які замикають у собі лінії герба, по якому струменить кров безневинних жертв. Форма герба обмежує розтікання зла, наче захищаючи українську націю в її кривавій боротьбі за незалежність. Навколо написи імен українських митців, закатованих советським режимом. Темні кольори і перевага криваво-червоного ще збільшують враження катастрофічності усіх цих подій.

3. Практична цінність висновків і рекомендацій

Фахове володіння цифровим живописом на сьогодні досить актуально і значно розширює можливості працевлаштування художника. Таке графічне переосмислення історичних подій та створення візуального наративу, стають основою гартування національного духу.

4. Наявність недоліків

Композиційне і колірне вирішення теми підкреслюють трагічність подій минулого і сьогодення, але не дають надії на безхмарне майбутнє.

4. Загальна оцінка роботи Ідея і композиція цікаві і хвилюючі. Робота виконана досить якісно і заслуговує на позитивну оцінку.

Науковий керівник

Старший викладач кафедри образотворчого мистецтва

К. С. Шалварова

Шалварова К. С.

(прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Бехтера Богдана Юрійовича

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ОКР бакалавр

Тема дипломної роботи

Композиція «Незнищенні»

1. Висновок про ступінь відповідності виконаної роботи дипломній кваліфікації і профільуючій спеціальності Кваліфікаційна робота Бехтера Б. Ю. повністю відповідає рівню бакалавра та профільуючій спеціальності «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

2. Перелік позитивних якостей роботи (з виділенням елементів творчості)

Художньо-тематична концепція представленого на рецензію графічного твору, розробленого дипломантом, є актуальною в реаліях сьогодення, відповідає заявленому змісту, несе глибокий зміст, має патріотичний характер. Для загальної концепції художнього твору було обрано використання продуманого символізму використаних елементів, що наповнені глибоким сенсом. Композиція симетрична, врівноважена, має кольорові акценти, які грамотно розставлені в площині твору. Дипломант в роботі засвідчив професійне володіння графічними комп'ютерними технологіями.

3. Перелік основних недоліків роботи

Серед недоліків бакалаврської кваліфікаційної роботи можна зауважити наступне: в творчій роботі деякі елементи мають нечітке, розмите зображення. У пояснювальній записці наявні стилістичні помилки. Проте зауваження не є суттєвим і не впливає на загальне позитивне враження від роботи.

4. Загальна оцінка роботи

Робота виконана на професійному рівні й заслуговує позитивної оцінки за умови успішного захисту.

5. Висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації

Кваліфікаційна робота Бехтера Богдана Юрійовича на тему: Композиція «Незнищенні» може бути представленою до захисту, а студент заслуговує присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр образотворчого мистецтва».

Рецензентка Сова Ольга Сергіївна

Сова О.С.

(прізвище, ініціали)

Доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва УДУ імені Михайла Драгоманова

(вказати вчений ступінь, наукове звання, посада та місце роботи)

« 30 » травня 2025 р.

Довідка
про результати антиплагіатної перевірки бакалаврської роботи

Комісією з академічної етики педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова здійснено перевірку бакалаврської роботи на тему: **Композиція «Незнищенні»**

студентки (та) 4 курсу спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація щодо дотримання норм академічної етики
БЕХТЕРА Богдана Юрійовича.

За результатами аналізу роботи та аналізу звіту подібності, який було згенеровано з метою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості з використанням антиплагіатної програми Turnitin (11%) та StrikePlagiarism (0,82/0,66%), а також аналізу звіту подібності з метою виявлення візуальних збігів з використанням платформ Google і Pinterest, комісія дійшла до наступного висновку (*вибрати один з варіантів*):

1) Комісією *не виявлено* академічного плагіату. Виявлені текстові збіги є загальноновживаними фразами та повторювальними елементами оформлення наукового тексту. Візуальні збіги відсутні. Дана бакалаврська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

2) Комісією частково виявлений академічний плагіат. Дана магістерська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

3) Комісією виявлено академічний плагіат (обґрунтування факту академічного плагіату додається). Дана магістерська робота не може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

4) Інше

Голова комісії

Секретар комісії

Матвієнко О.В.
(прізвище, ініціали)

Шулігіна Р.А.
(прізвище, ініціали)

Дата 2 червня 2025 р.

PAPER NAME

БЕХТЕР_Б _Диплом.docx

WORD COUNT

2398 Words

CHARACTER COUNT

16702 Characters

PAGE COUNT

15 Pages

FILE SIZE

45.2KB

SUBMISSION DATE

May 23, 2025 11:42 PM GMT+3

REPORT DATE

May 23, 2025 11:42 PM GMT+3**● 11% Overall Similarity**

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

- 11% Internet database
- 1% Publications database
- Crossref database
- Crossref Posted Content database
- 3% Submitted Works database

● Excluded from Similarity Report

- Bibliographic material
- Quoted material
- Cited material
- Small Matches (Less than 10 words)

Звіт подібності

метадані

Назва організації
Dragomanov Ukrainian State University

Заголовок
БЕХТЕР_Б_Диплом

Автор Науковий керівник / Експерт
Бехтер БогданОлена Матвієнко

підрозділ
Dragomanov Ukrainian State University

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	1
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	3
Білі знаки	␣	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

порядковий НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	кількість ідентичних слів (фрагментів)
1	Бондаренко_3_Диплом 5/28/2025 Dragomanov Ukrainian State University (Dragomanov Ukrainian State University)	14 0.58 %
2	Бондаренко_3_Диплом 5/28/2025 Dragomanov Ukrainian State University (Dragomanov Ukrainian State University)	6 0.25 %

з домашньої бази даних (0.82 %)

Сергій Микола
Куліш Микола
Удальцов Валер'ян
Хантловий Микола

Зберегти

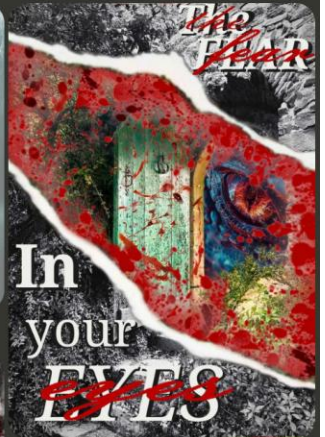
Подібне

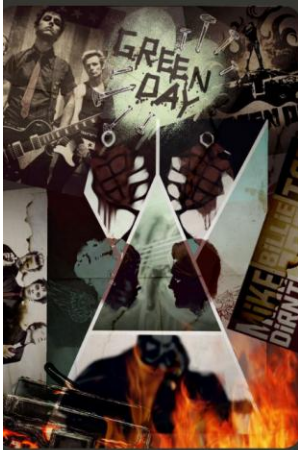
Miroir

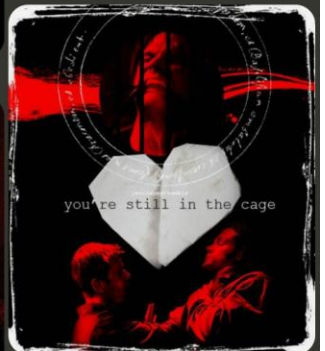
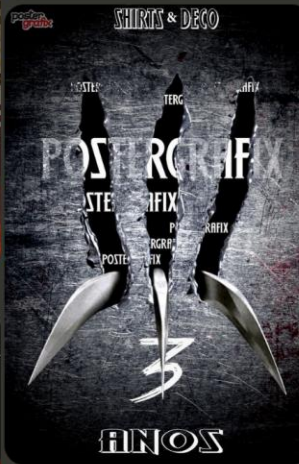
Judgement of Souls series

the fear in your eyes

Lady & Gents | Ska from Sofia, BG

Resident Evil (remake) Umbrella ...
Redbubble

Запитайте про це зображення

Усі Товари Домашнє завдання Візуальні збіги Про це зображення

Instagram

Формування у студентів практичних вмінь і навичок...

Pinterest

Остап Гайдук (ostapgaidyk0313) - Profile |...

Pinterest

Ідеї на тему «❤️ Україна понад усе ❤️» (140) на...

Pinterest

Олег Ткаченко (otkacenko016) - Profile |...

Instagram

Already available on the website

TikTok

Тризуб Воля Обои | TikTok

Shafa.ua

Купить Чехлы на се — недорого в каталоге Чехлы...

VectorStock

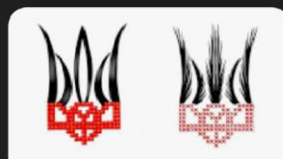
Pinterest

Тимофій (timofijisavcuk96) - Profile | Pinterest

Facebook

Похівка-© ело з майбутнім✓

Дякуємо за допомогу.

Надіслати відгук

ЗМІСТ

ВСТУП	2
1. КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСЬКОЇ РОБОТИ «НЕЗНИЩЕННІ»	4
2. МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ АНАЛОГІВ І ДЖЕРЕЛ НАТХНЕННЯ	6
3. ПРОЦЕС ТВОРЧОЇ РОБОТИ НАД ХУДОЖНІМ ОБРАЗОМ	8
ВИСНОВКИ	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	13
ДОДАТКИ	1

ВСТУП

Актуальність теми Російсько-українська війна, що триває з 2014 року, а також радянські репресії залишили глибокий слід в історії України. Втрата культурних діячів, нищення історичної пам'яті та війна за ідентичність є ключовими проблемами, що потребують художнього осмислення. Окрім військової агресії, важливим аспектом є інформаційна війна та культурний вплив, спрямований на знищення української національної самосвідомості. Художнє осмислення цих подій через мистецтво відіграє значну роль у формуванні суспільної пам'яті та патріотичного духу. Символічне зображення історичних подій допомагає підсилити емоційний вплив на глядача, акцентуючи увагу на стражданнях народу та його боротьбі за незалежність. Також мистецтво є засобом рефлексії та документування епохи, що дозволяє не лише зберегти пам'ять про події, але й створити візуальний наратив, який буде актуальним для наступних поколінь. У світовій практиці численні мистецькі твори стали історичними свідченнями, що допомогли усвідомити наслідки воєнних злочинів та репресій.

Мета дослідження - відобразити трагедію та силу української нації через мистецький образ, що поєднує історичний досвід та сучасність.

Завдання дослідження:

1. Дослідити вплив війни та репресій на українську культуру;
2. Проаналізувати мистецькі підходи до висвітлення історичної пам'яті;
3. Розкрити символіку та композиційні рішення авторської роботи;
4. Визначити роль цифрового живопису у сучасному художньому процесі.

Об'єкт дослідження - тема репресій, геноциду та культурної пам'яті в сучасному українському образотворчому мистецтві.

Предмет дослідження - візуальне рішення теми репресованого українського мистецтва в контексті постколоніальних візуальних практик.

Для розв'язання поставлених завдань дослідження були використані такі теоретичні та емпіричні методи: **культурно-історичний** - для виявлення

соціально-історичних передумов формування агресії росії до української нації; **соціологічний метод** - для розуміння впливу засобів ураження нації у відповідності до часового та територіального фактору; **метод аналізу** - для виявлення засобів образотворчого мистецтва, які сприяють формуванню виразного втілення художньої ідеї.

Наукова новизна дослідження:

- вперше розроблено підхід до візуального наративу за допомогою нової концепції зображення української боротьби через стилізований герб, що поєднує історичні події та сучасність;
- уточнено основи впливу мистецтва на національну пам'ять та формування суспільної свідомості;
- конкретизовано етапи творчої роботи над авторською композицією;
- подальшого розвитку набули уявлення про можливості цифрового мистецтва як засобу збереження національної ідентичності та художньої документації подій.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування отриманих ідей та концепцій у якості навчального матеріалу у курсах з історії мистецтва, образотворчого мистецтва та культурології. Результати дослідження сприяють усвідомленню наслідків російської агресії та радянських репресій через візуальну символіку, а також дозволяють розширити можливості використання цифрового живопису для художньої документалізації історичних подій.

КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСЬКОЇ РОБОТИ «НЕЗНИЩЕННІ»

Українська культура зазнала двох новітніх хвиль нищення - у радянський період та під час сучасної війни. Репресії проти інтелігенції, знищення культурної спадщини та сучасні воєнні злочини є центральними темами мистецької роботи. Знищення архівів, пам'ятників та культурних осередків призводить до втрати національної ідентичності. У 1930-х роках відбувалося масове переслідування діячів культури, відоме як "Розстріляне відродження". Тоді було знищено або репресовано сотні українських письменників, художників, композиторів та науковців. Ця хвиля репресій мала катастрофічні наслідки для розвитку української культури, оскільки було перервано її природну еволюцію, а багато творів було заборонено або знищено. Політика радянської влади спрямовувалася на русифікацію та нав'язування єдиної ідеологічної лінії, що призвело до деформації національної самосвідомості. Друга хвиля нищення української культури відбувається в наш час - під час війни, що триває з 2014 року. Окупація Криму та частин Донецької й Луганської областей призвела до масового знищення культурної спадщини, розграбування музеїв та архівів, закриття українських навчальних закладів та заборони української мови. Останніми роками також спостерігається цілеспрямоване знищення історичних пам'яток, таких як театри, музеї та храми, що мають важливе значення для української ідентичності. Знищення культури є частиною ширшої стратегії воєнних злочинів, спрямованих на злам національної самосвідомості. Бомбардування театрів, бібліотек та історичних будівель, а також убивства митців і громадських діячів свідчать про те, що сучасна війна має не лише територіальний, але й культурний вимір. Кожен втрачений витвір мистецтва, кожен зруйнований театр чи музей - це ще одна спроба стерти національну пам'ять та позбавити майбутні покоління зв'язку зі своїм корінням. Мистецьке осмислення цих подій має величезне значення для збереження історичної пам'яті та формування національної ідентичності. Картина "Незнищенні" є візуальним нагадуванням про трагічні події, символізує силу

духу українського народу та його прагнення до збереження власної культури. Саме через мистецтво можна не лише задокументувати жахи репресій і війни, але й донести до суспільства важливість культурної спадщини як невід'ємної складової національного духу.

МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ АНАЛОГІВ І ДЖЕРЕЛ НАТХНЕННЯ

У процесі створення авторської композиції «Незнищенні» важливою складовою став аналіз сучасного візуального мистецтва, присвяченого темам війни, геноциду, репресій і культурної пам'яті. З огляду на це, було досліджено низку творів та мистецьких підходів, які стали джерелами натхнення і зразками для переосмислення візуального наративу.

Одним із ключових джерел художньої орієнтації стала українська візуальна культура періоду повномасштабної війни, зокрема цифрові інсталяції, плакатне мистецтво, NFT-арт, а також роботи українських художників, які транслиують війну через візуальні образи. Знаковим прикладом стала також творчість Івана Марчука, з її надзвичайною емоційною насиченістю, метафоричністю та проникненням у глибини національної психіки. Його техніка пльонтанізму, гра фактурою та кольором вплинули на текстурну побудову цифрової роботи, особливо в деталях зображення болю та втрат.

Особливу увагу привернув проєкт «Репресоване мистецтво» (CDVR)[11], який надає історичну базу щодо системного знищення українських митців у 1930-х роках. Це джерело було одним з основних для втілення ідеї візуального обрамлення композиції іменами репресованих діячів культури як невід'ємної частини змісту роботи. Серед незліченної кількості тематичних картин варто відмітити твори німецької художниці Кете Кольвітц, де зображення втрати, скорботи й руйнування стають архетипами пам'яті. Її графічна експресія і зосередженість на людському болю стали натхненням при роботі з монохромними сценами в центральному символі композиції.

У цифровому контексті орієнтиром стали проєкти на зразок Sirens Gallery[7] - платформи NFT-арту українських митців, де цифровий живопис став інструментом документування війни. Їхні роботи надихнули на

використання експресивних художніх елементів, поєднання текстових структур та концептуальний підхід до цифрового полотна як до місця пам'яті.

Також було враховано академічні дослідження, такі як стаття *The Discursive Power of Digital Popular Art during the Russo-Ukrainian War* (2024)[6], у якій проаналізовано, як цифрове мистецтво формує суспільні уявлення про війну через символи, меми, героїв і трагедії. Це вплинуло на формування стилістики герба - як рамки, що поєднує символ і документальність.

Зрештою, вся композиція «Незнищенні» стала результатом рефлексії над втраченим і вічним, індивідуальним і національним, традиційним і цифровим. Вона є прикладом нової художньої мови, що формується на перетині історії, технологій і культурної пам'яті, відповідаючи на запити сучасного глядача та нації, яка виборює своє право на існування.

ПРОЦЕС ТВОРЧОЇ РОБОТИ НАД ХУДОЖНІМ ОБРАЗОМ

Пошук концепції твору розпочався з глибокого осмислення подій, що травмували українське суспільство, зокрема радянських репресій XX століття та сучасної російсько-української війни. Основна ідея полягала в тому, щоб у візуальній формі поєднати ці два трагічні історичні шари в єдину художню структуру, яка б символізувала спадкоємність болю, але водночас - стійкість та незламність української нації, не зважаючи на усі випробовування.

Робота виконана у жанрі історичного символізму з використанням цифрового живопису. Ця техніка дозволяє передати емоційний заряд через деталізацію, багатошаровість та необмежену колірну палітру. Цифровий живопис є сучасним засобом вираження, який дає можливість працювати з різними текстурами та ефектами, посилюючи атмосферу твору. У цій техніці використовується широкий спектр художніх прийомів, таких як змішування кольорів, створення фактурних поверхонь, світлотіньове моделювання. Вона також дозволяє експериментувати з композицією, змінюючи її елементи в процесі роботи, що дає можливість досягти найбільш вдалого художнього результату. Цифровий живопис відкриває нові можливості для створення складних візуальних ефектів, які важко або неможливо відтворити традиційними методами. Також він дозволяє швидко вносити зміни, що особливо важливо в процесі розробки концепції та творчого експерименту. Крім того, цифровий живопис дає змогу використовувати широкий спектр інструментів - від імітації традиційних матеріалів, таких як масло чи акварель, до створення унікальних текстур та світлових ефектів. Завдяки багатошаровості цифровий живопис дозволяє детально опрацьовувати кожен елемент композиції, надаючи зображенню глибину та реалістичність. Важливим аспектом є можливість інтеграції різних художніх технік, що дозволяє досягти унікального стилю і значно розширює можливості колористичних рішень, що особливо важливо для передачі настрою та атмосфери твору.

Таким чином, вибір цифрового живопису як основної техніки виконання є обґрунтованим, адже він дозволяє максимально точно передати ідею, глибину символізму та емоційне навантаження твору.

Центральний образ роботи - стилізований герб України, в якому закладені сцени боротьби та втрат. Його леза-пелюстки ніби розтинають реальність, відкриваючи глядачеві глибини історичних жахів. Така композиційна побудова дає змогу показати не просто послідовність подій, а їхню нерозривну взаємозалежність. Верхня частина символізує російську агресію, що перетворюється на плями крові, спадаючи вниз. Важливим елементом є контурний візерунок з імен українських митців, котрі були репресовані радянським режимом. Вони слугують не фоном, а цілеспрямованим обрамленням трагедії, підкреслюючи, що знищення інтелігенції було системною політикою тоталітарної влади. Присутність списку імен є своєрідним актом повернення цих постатей у культурну свідомість. У межах герба виокремлені ілюстративні зображення злочинів радянського та російського режиму проти українців, серед яких: Ракетні обстріли та бомбардування, акт геноциду Голодомор, акт екоциду у результаті підриву Каховської ГЕС, насильство по відношенню до населення України, рашистські висловлювання та ненависть, випалені території після окупації, зросійщення захоплених територій та навіювання рашистських наративів, чисельні розстріли українців чекістами у XX столітті. Найнижчий елемент - кривава пляма, що розростається з-під Тризуба, - акцентує на жертвах, покладених на вівтар свободи та гідності.

Композиція побудована на вертикальному принципі: вона спрямовує погляд глядача від низу, де зображені сцени руйнації та крові, до верху, де з'являється проблиск світла та надії. Центральний елемент - Тризуб - поділено на кілька сегментів, кожен з яких несе своє емоційне навантаження.

Символіка:

1. Тризуб - не лише державний герб, а й багатозначний архетип: вістря, яке розтинає тиранію; вогонь пам'яті; основа для нової державності.

2. Червона пляма в основі - символ крові, пролитої за свободу.
3. Імена репресованих - візуальний "меморіал", який оточує герб і вказує на системність знищення інтелігенції.
4. Сцени в межах лез Тризуба - документальність і наголошення на справжній невісті рашиського режиму до українського народу, які впливають на усі аспекти життя та культури.

Колористика:

1. Червоний - центральний кольоровий маркер: кров, біль, пам'ять, ненависть.
2. Темно-сині й чорні мазки у верхній частині - створюють враження задушливого неба, яке "тісно" нависає над простором.
3. Обмежена тьмяна колірна палітра у ілюстраціях - направляє емоційний стан глядача до глибоких роздумів, спогадів та переживань щодо описаних подій та явищ.
4. Контраст між впорядкованими цифровими таблицями і зруйнованими структурами сегментів Герба - зіткнення раціонального та катастрофічного, що підкреслює безумство війни.

Уся композиція функціонує як триптих всередині одного символу. Центральне вертикальне "лезо" підкреслює провідний образ страждання і відродження. Візуальні маси збалансовані так, щоб лівий і правий фланг утворювали симетричне, але контрастне тло - різні обличчя одного конфлікту. Важливим композиційним рішенням є застосування візуального ритму: імена, розміщені в колонках, створюють повторювану структуру, що контрастує з хаосом усередині герба - як нагадування про безлад, принесений руйнівними силами, і про систематичність цього процесу впродовж століть.

ВИСНОВКИ

Робота "Незнищенні" є мистецькою рефлексією над історією та сучасністю. Вона символізує силу української культури, яка здатна відроджуватися після випробувань. В процесі дослідження було глибоко проаналізовано вплив війни та політичного терору на українську культуру, виявлено масштаб втрат серед діячів мистецтва, знищення пам'яток та спроби зламати національну ідентичність. Окрему увагу приділено тому, як через мистецтво можна не лише зафіксувати ці події, а й сформувати живу пам'ять про них для майбутніх поколінь. У роботі здійснено аналіз сучасних мистецьких підходів до зображення історичних травм, вивчено символіку, колористику та композиційні прийоми, що використовуються для передачі глибокого змісту.

В процесі роботи було вирішено наступні завдання:

1. Досліджено вплив війни та репресій на українську культуру: проаналізовано два періоди масштабного нищення української культурної спадщини - радянські репресії 1930-х років і сучасна російсько-українська війна. Виявлено системну політику знищення національної ідентичності через вбивства діячів культури, руйнування архівів, музеїв та освітніх закладів.

2. Розкрито символіку та композиційні рішення авторської роботи: центральним символом є стилізований герб України, у якому візуально закодовані сцени злочинів проти українського народу. Червоний колір відображає кров, темні тони - загрозу, а спрямованість композиції вгору - надію на відродження. Імена репресованих митців, уламки культурних символів і документальні зображення створюють глибокий емоційний наратив.

3. Проаналізовано мистецькі підходи до висвітлення історичної пам'яті: показано, що художні твори можуть бути не лише способом естетичного вираження, а й засобом збереження колективної пам'яті. Завдяки символізму,

історичній реконструкції та особистій рефлексії мистецтво виконує функцію документації культурної травми.

4. Визначено роль цифрового живопису у сучасному художньому процесі: цифрова техніка обрана свідомо як засіб, що дозволяє досягти максимальної деталізації, багатошаровості та гнучкості композиції. Вона розширює художні можливості, відкриваючи нові шляхи для збереження й трансляції культурної пам'яті у візуальній формі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Без трун понесені із двору. 90 років досвіду пам'яті про Голодомор. Меморіал (платформа пам'яті): веб-сайт. URL: <https://www.victims.memorial/post/без-трун-понесені-із-двору-90-років-досвіду-пам-яті-про-голодомор> (дата звернення: 12.05.2025).
2. Ерколані Г. The Maidan Museum: Preserving the Spirit of Maidan – Art, Identity, and the Revolution of Dignity: монографія. Штутгарт: Ibidem Press – Columbia University Press, 2023. 368 с.
3. Загиблі герої липня 2021: сім облич, сім історій. Новинарня. URL: <https://novynarnia.com/2021/08/01/zahybli-lypnia/> (дата звернення: 16.05.2025).
4. Калакура Я. С., Рафальський О. О., Юрій М. Ф. Українська культура: цивілізаційний вимір: монографія. Київ: ІПіЕНД НАН України, 2015. 496 с.
5. Конєчна Е. J., Кір'якова В. The meaning of symbols in drawings in the context of the military conflict in Ukraine: стаття // Labor et Educatio, 2023. Т. 11, с. 195–210.
6. Кот С., Мозолєвська А., Полищук О., Стадолінська Ю. The Discursive Power of Digital Popular Art during the Russo-Ukrainian War: Re/Shaping Visual Narratives: стаття // Arts, 2024. Т. 13, № 1, 38.
7. Ломас Н. This Ukrainian deep tech startup has trained an AI to paint war art. TechCrunch : веб-сайт. URL: <https://techcrunch.com/2022/06/21/ukraine-sirens-gallery-nft-ai-war-art/> (дата звернення: 12.05.2025).
8. Люди культури, яких забрала війна. 2023 рік. Український ПЕН. URL: <https://pen.org.ua/lyudy-kultury-yakykh-zabrала-vijna-2023-rik> (дата звернення: 16.05.2025).
9. Люди культури, яких забрала війна. 2024 рік. Український ПЕН. URL: <https://pen.org.ua/lyudy-kultury-yakykh-zabrала-vijna-2024-rik> (дата звернення: 16.05.2025).

10. «Меморіалізація через візуальне мистецтво». Ukraïner : веб-сайт. URL: <https://www.ukrainer.net/memorializatsiia-vizualne-mystetstvo/> (дата звернення: 12.05.2025).
11. «Репресоване мистецтво: національна культура очима спецслужб». Центр досліджень визвольного руху (CDVR) : веб-сайт. URL: <https://art.cdvr.org.ua> (дата звернення: 12.05.2025).
12. Сидоренко А., Чібалашвілі А., Шалінський І., Бердинських С. Ukrainian digital art during the full-scale Russian-Ukrainian war: стаття. AD ALTA Journal of Interdisciplinary Research, 2023. Т. 13, № 2, с. 125–130.
13. Список українських митців, які зазнали репресій у часи СРСР. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_українських_митців,які_зазнали_репресій_у_часи_СРСР (дата звернення: 16.05.2025).

ДОДАТКИ

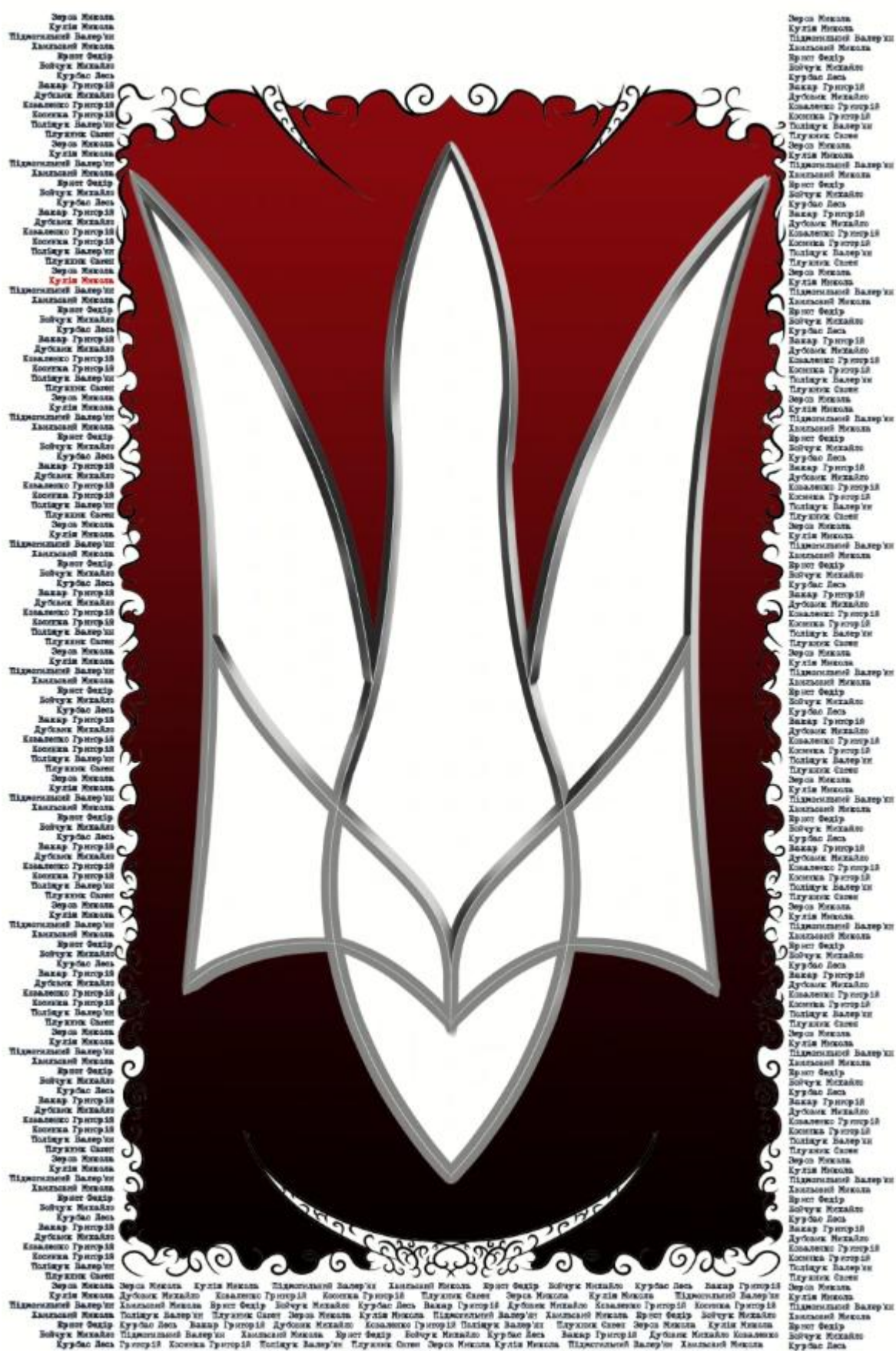

Рис. 1 Процес роботи

